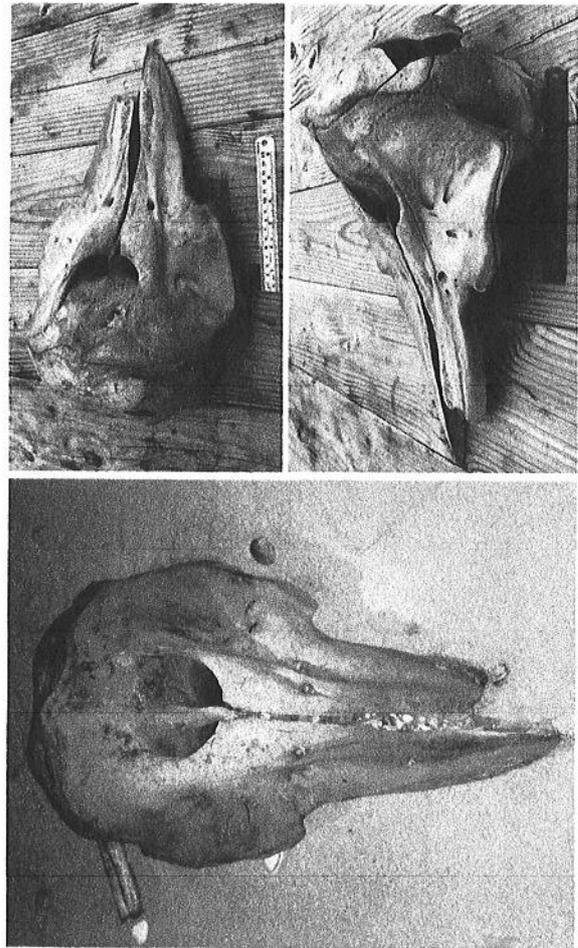

Figuur 13. Penisbot van een zeehond *Phoca vitulina* (foto: Frank Perk).

Tijdens een determinatiedag op 23-11-2019 in Natuurcentrum Katwijk, waar Alice van Duijn en Hansjorg Ahrens van Naturalis op het strand gevonden botten op naam brachten, werd een zeer interessante vondst binnengebracht. Op 15-11-2019 vonden leerlingen van het Sint Maartens College uit Voorburg tijdens een 'Glow in the Dark wandeling' om 01:08 uur in de nacht op het strand van Langevelderlag een recente maar wel sterk afgesleten schedel van een tuimelaar *Tursiops truncatus* (fig. 14).

Tenslotte nog een wat oudere melding van Arie Twigt: hij zag op 28-10-2015 langs het strand van Meijndel 8 vrienden *Globicephala melas* zwemmen.

e-mailadres CS-man: rien-tien@ziggo.nl

Figuur 13. Schedel van een tuimelaar *Tursiops truncatus* (foto links: Marcel Versteegh; foto's rechts: Frank Perk; maatbalk = 15 cm).

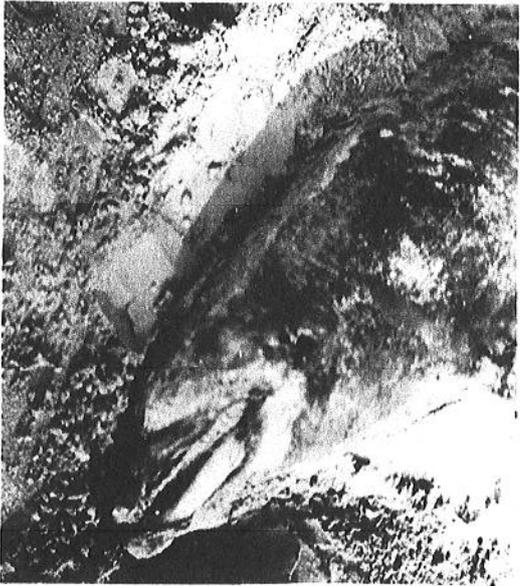
WALVISFOTO'S VAN SCHOUWEN-DUIVELAND 1937-1946 GERARD HEEREBOUT

Onlangs kreeg ik van Frans Beekman, onze oud-voorzitter, een stapeltje foto's van aangespoelde walvissen, op één na allemaal gemaakt door Jacob Viergever (1917-1983). Het betreft walvisfoto's gemaakt op Schouwen-Duiveland van 1937 tot en met 1946. In de oorlogsjaren was het strand gesloten en konden alleen maar gestrande dieren langs de dijken geregistreerd worden. Via Rykel ten Kate en Rie Rosmolen, allemaal actief in de Natuur- en Vogelwacht Schouwen-Duiveland, waren ze bij Frans terechtgekomen en die gaf ze weer aan mij. Van elke vondst heb ik één foto gekozen. Achterop de foto's staan de gegevens; ik heb die overgenomen in de hoop dat Jacob Viergever, toen lid van de SWG, de soorten correct gedetermineerd heeft.

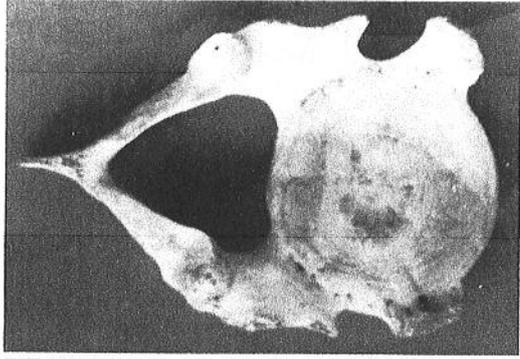
Al heel veel jaren worden gestrande walvissen geregistreerd en gepubliceerd. Tegenwoordig zijn ze terug te vinden op de website www.walvisstrandingen.nl. In de tabel hieronder zijn mogelijk overeenkomstige vermeldingen in walvisstrandingen opgenomen vondsten aangegeven met WS. De foto's hebben betrekking op de volgende vondsten:

soort	vondstdatum	plaats	# foto's van	WS-datum	figuur
Tuimelaar	19-09-1937	Verklikkerstrand (west van Renesse)	één foto: kop	WS 19 sept.	1
Tuimelaar	19-01-1938	Flaauwers zeedijk	drie foto's: dier	WS 3 jan.	2
Orka (5e of 6e wervel)	26-08-1938	Verklikkerstrand (west van Renesse)	één foto: wervel	niet in WS	3
Tuimelaar	24-07-1938	Scharendijke strand	één foto: dier	WS 23 juli	4
Bruinvis	06-10-1938	Westenschouwen strand	één foto: dier	WS 6 okt.	5
Dwergvinvis	03-12-1939	Burghsluis	twee foto's: dier zonder kop	WS 1 okt.	6
Bruinvis??	12-08-1940	Plompe Toren (oost van Burghsluis)	één foto: kadaver	WS 25 juli?	7
Gewone dolfin	23-08-1940	Renesse strand	drie foto's: kop	WS 22 aug.	8
Gewone dolfin	31-08-1940	Renesse strand	twee foto's: kop	WS 22 aug.	9
Gewone vinvis	?-10-1944	Den Osse, dijk	twee foto's: dier	WS 18 sept.	10
Gewone dolfin?	03-08-1946	Kistersinlaag dijk	één foto: kadaver	WS 3 aug., rejected	11
Bruinvis	06-10-1946	Westenschouwen strand	één foto, staart	WS 6 okt.	12

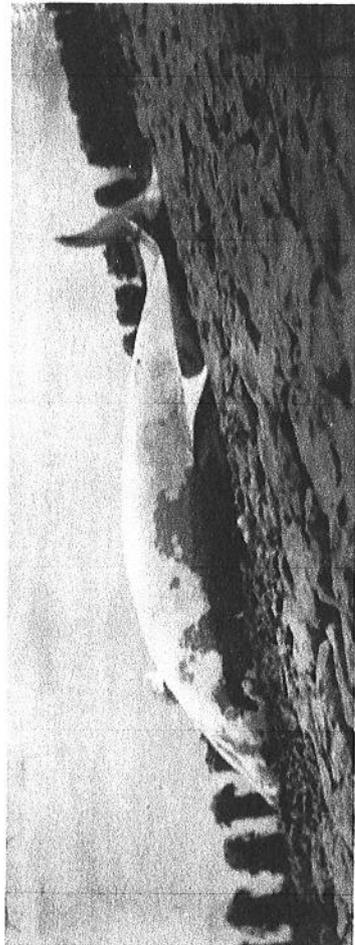
Tabel 1. De vondsten van Jacob Viergever (fig. = figuurnummer in dit artikel).

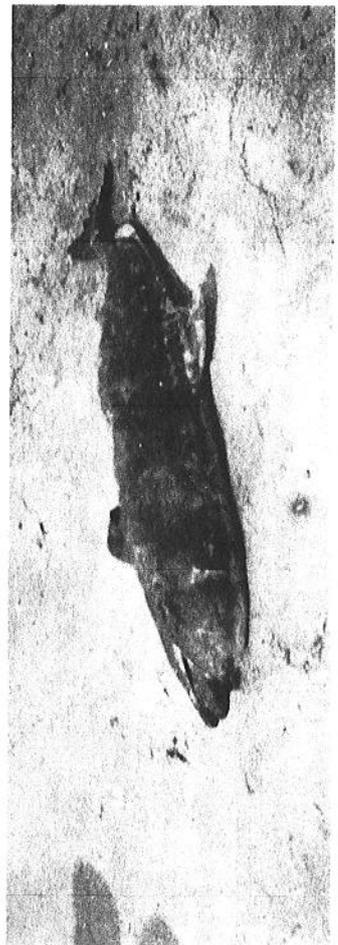
Figuur 1. Tuimelaar, 19-9-1937.

Figuur 3. Orka, 26-8-1938.

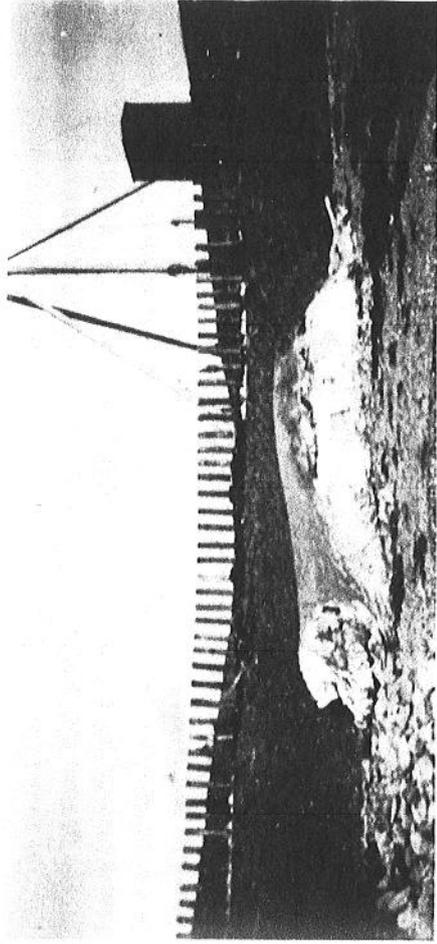
Figuur 2. Tuimelaar, 19-1-1938.

Figuur 4. Tuimelaar, 24-7-1938.

Figuur 5. Bruinvis, 6-10-1938.

Figuur 6. Dwergvinvis, 3-12-1939.

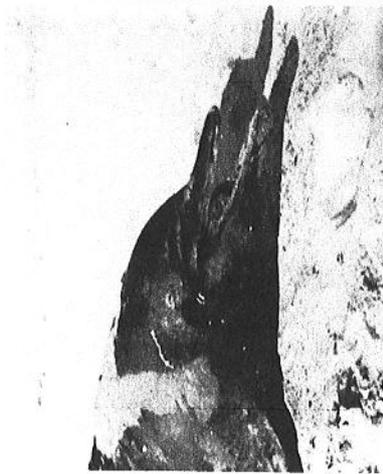

Figuur 7. Bruinvis (?), 12-8-1940.

Figuur 8. Gewone dolfin, 23-8-1940.

Dier 12 had een linten-staart, vermoedelijk ontstaan na het afsnijden van de staart door vissers. Uit wondweefsel ontstaan dan lange linten. Verder is er nog een foto (niet afgebeeld) van een tuimelaar op het strand van Scheveningen, 8 augustus 1940, H.A. Smit, copyright Thijs Mol (WS 6 augustus 1940; als tuimelaar verworpen).

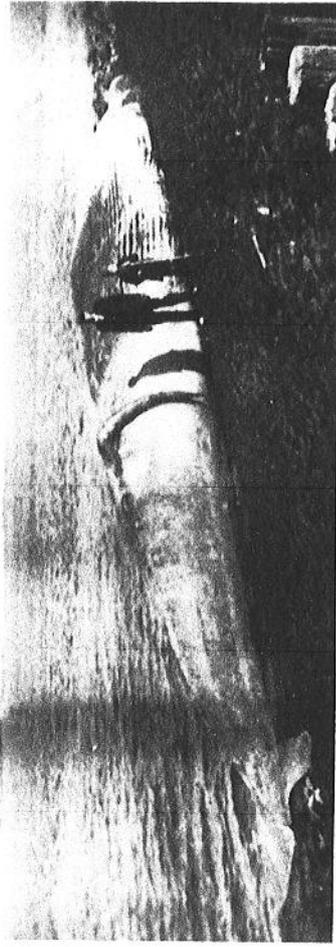

Figuur 9. Gewone dolfin, 31-8-1940.

Jacob Viergever (1917-1983) heeft heel zijn leven op Schouwen gewoond. Heel eventjes onderwijzer en daarna bankmedewerker. Hij was betrokken bij de oprichting van de NJN in 1934 en bleef lid tot 1940. Hij had iets met walvissen. Bij zijn overlijden in 1983 werd een groot deel van zijn collectie geschonken aan de Natuur- en Vogelwacht Schouwen-Duiveland, waarbinnen hij heel lang actief geweest was (Jansen, 1983).

Figuur 12. Bruinvis, 6-10-1946.

Figuur 10. Gewone vinvis, ?-10-1944.

Bij zijn spullen zat onder meer een ladekast vol met walvisgegevens. Walvissen pasten niet helemaal bij de Natuur- en Vogelwacht en het materiaal kwam terecht bij antiquariaat Moby Dick te Noordwijk. Vervolgens ging het materiaal naar het Walvismuseum van Adrie en Ineke Vonk op Texel (Baalbergen, 2017). Maar kennelijk niet alles, bijkens deze foto's. Het zijn op grijs karton geplakte zwart-wit foto's, niet al te scherp, afmetingen 78 x 54 mm. Een deel van de vond-

Figuur 11. Gewone dolfin, 3-8-1946.

sten is door Viergever doorgegeven, maar de foto's zijn soms van een iets latere datum, bijkens zijn handschrift achterop. Niet altijd een fototoestel bij zich?

De foto's gaan nu naar Naturalis, waar de walvisstrandingen bijgehouden wordt. Oude waarnemingen en zeker de foto's ervan hebben nog steeds waarde hebben en kunnen soms ontbrekende gegevens aanvullen.

LITERATUUR:

BAALBERGEN, W., 2017. Nogmaals: Jacob Viergever. *Sterna* 62(2): 30.

JANSEN, F., 1983. In memoriam Jacob Viergever, 29 juli 1917 - 24 maart 1983. *Sterna* 27(1): 3-4.

e-mailadres van de schrijver: gerard.heerebout@gmail.com